

andre Ekstraudgifter, som Staten nu udbræder, som falde bort, saaledes at Finansierne uden at blive overanstrengte ville kunne udbræde disse Udgifter. Der er ogsaa forskellige Gældsposter, som til den Tid ville være afviklede. Jeg skønner ikke rettere, end at de her foreliggende private Jærnbaner ere af en saadan Betydning for de vedkommende Egne, at man ogsaa fra Statens Side, tror jeg, kan være tjent med at yde Tilskud til dem. Ikke alene fordi jeg tror, at der for de fleste af disse Baners Vedkommende vil blive en saadan Indtægt af Driften af disse, at der vil kunne blive nogen Jorrentning af de Kapitaler, som Staten skyder til, men det maa paa den anden Side ikke glemmes, at i de Egne, som blive meddelagtige i Jærnbaneanlæg, foregaar Udviklingen paa en hel anden Maade end hidtil. Jeg har ikke saa lidt Erfaring i saa Henseende fra det vestlige Sjælland, hvor Forholdet i Aaringer har været meget uheldigt med Hensyn til Kommunikationsmidlerne. Der foregaar i saadanne Egne en meget betydelig Udvikling, og det medfører, at disse Egne ogsaa ere i Stand til at bruge mere af tildelagte Varer, hvoraf de svære Afgifter til Staten, og naar man tager i Betragtning de direkte og indirekte Afgifter, Staten kan vente, vil det i finansiell Henseende ikke komme til at stille sig saa overordentlig ugunstigt. Jeg tror, man kan gaa ud fra, at den stærke Forøgelse af Toldafgifterne, som er kommen i de sidste 12—15 Aar, i ikke ringe Grad skyldes de forbedrede Kommunikationsmidler, som ere skaffede til Veje, saa at sige over hele Landet, og hvorved Befolkningen er bleven sat i Stand til at bruge mere af tildelagte Varer, end de hidtil have kunnet. (Indsigelse.) Jeg tror dog, det er fuldstændig rigtigt, og jeg skal endnu tilføje, at jeg ved ikke, hvorledes man i store Dele af Sjælland vilde bære de Udgifter og fyldestgøre de Krav, som nu stilles til Landbruget, hvis man ikke havde haft Jærnbanerne. Det er min Opfattelse, at Grunden til, at vi saa hurtigt forvandt den Skade, den sidste uheldige Krig tilføiede os, er væsentlig den, at vi fik vort Jærnbaneanlæg saa godt udviklet saa hurtig derefter som muligt; men jeg er ogsaa sikker paa, at det her ikke blot drejer sig om den Fordel, som disse Folk selv kunne have ved at saa deres Kommunikationsmidler forbedrede, saaledes at de have kunnet afsætte deres Produkter til gode Priser og have kunnet indrette deres Drift i de afledes liggende Egne som andetskeds i Landet, altsaa paa den fordelagtigste Maade, men jeg er ogsaa overbevist om, at Staten paa den anden Side

ogsaa har haft sin Fordel deraf. Jeg haaber derfor ogsaa, at man vil tage alt dette under Overvejelse ved Behandlingen her af disse Jærnbaneanlæg. Det er en ikke saa ubetydelig Udvidelse af vort Jærnbaneanlæg. Hvis dette kunde gennemføres, vilde det blive mellem 80 og 90 Mil Jærnbane, og det vilde paa mange Maader komme en stor Del af Landets Befolkning til gode og netop paa de Egne, hvor der trænges haardest dertil. Jeg vil derfor anbefale, at man ser paa denne Sag med Velvilje.

J. Sager: Jeg er enig med den ærede sidste Taler og den højtærede Indenrigsminister i, at Jærnbanerne efterhaanden komme til at afløse Landevejene i mange Retninger, og at vi saaledes komme tilbage til det tidligere Forhold, nemlig at Staten atter kommer til at tage sig af Kommunikationsmidlerne i en helt anden Grad, end det er i de sidste to Generationer, hvor det væsentlig er blevet lagt helt over paa Kommunerne. Thi det ser klart, at hvad man end mener om Forholdet mellem Stat og Kommune, ligger Anlæg og Drift af Jærnbaner ganske anderledes for Staten, idet overhovedet denne Opgave i Reglen overstiger Kommunernes Kræfter — jeg kan sige baade deres Intelligens og deres materielle Kræfter. Jeg kan derfor fuldt ud slutte mig til den Betragtning, og det forekommer mig, som ogsaa den sidste ærede Taler udviklede, at Landbrugets Fordringer efterhaanden absolut gaa ud paa, at det trækkes ind i et Kommunikationsnet, saaledes, at det berigennem saa at sige bliver daglig forsynet med, hvad det behøver. Den hele Udvikling af Agerbruget som Industri, kræver netop, at det bliver bragt saa nær til Kommunikationscentrene som muligt, altsaa til de Steder, hvor Maskiner og sligt fabrikeres, hvor de afsætte deres Varer og afhente deres Foderstoffer etc. Det samme gentager sig her som i Industrien. Den kan ikke trives paa Landet, selv om den der har mange naturlige Betingelser derfor i mange Retninger, f. Eks. god Vandkraft eller lignende, men kun i de store Byer, hvor den træder ind i hele det industrielle Liv, hvor den har sine Kunder og dem, den skal købe hos, lige ved Haanden, kan Industrien trives. Paa samme Maade vil Agerbruget, naar det skal følge med i Udviklingen, tvinge til at være i daglig Rapport med de Steder, hvor det dels køber og dels sælger. Derfor tror jeg, det er en ganske rigtig Tanke, der er udtrykt, at vi maa ind paa en noget større Udvikling af det lokale Jærnbaneanlæg, og at